

Zintegrowane podejście terytorialne
Perspektywa finansowa UE 2021 - 2027

Poziom europejski

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt nowego długoterminowego budżetu na lata 2021–2027.

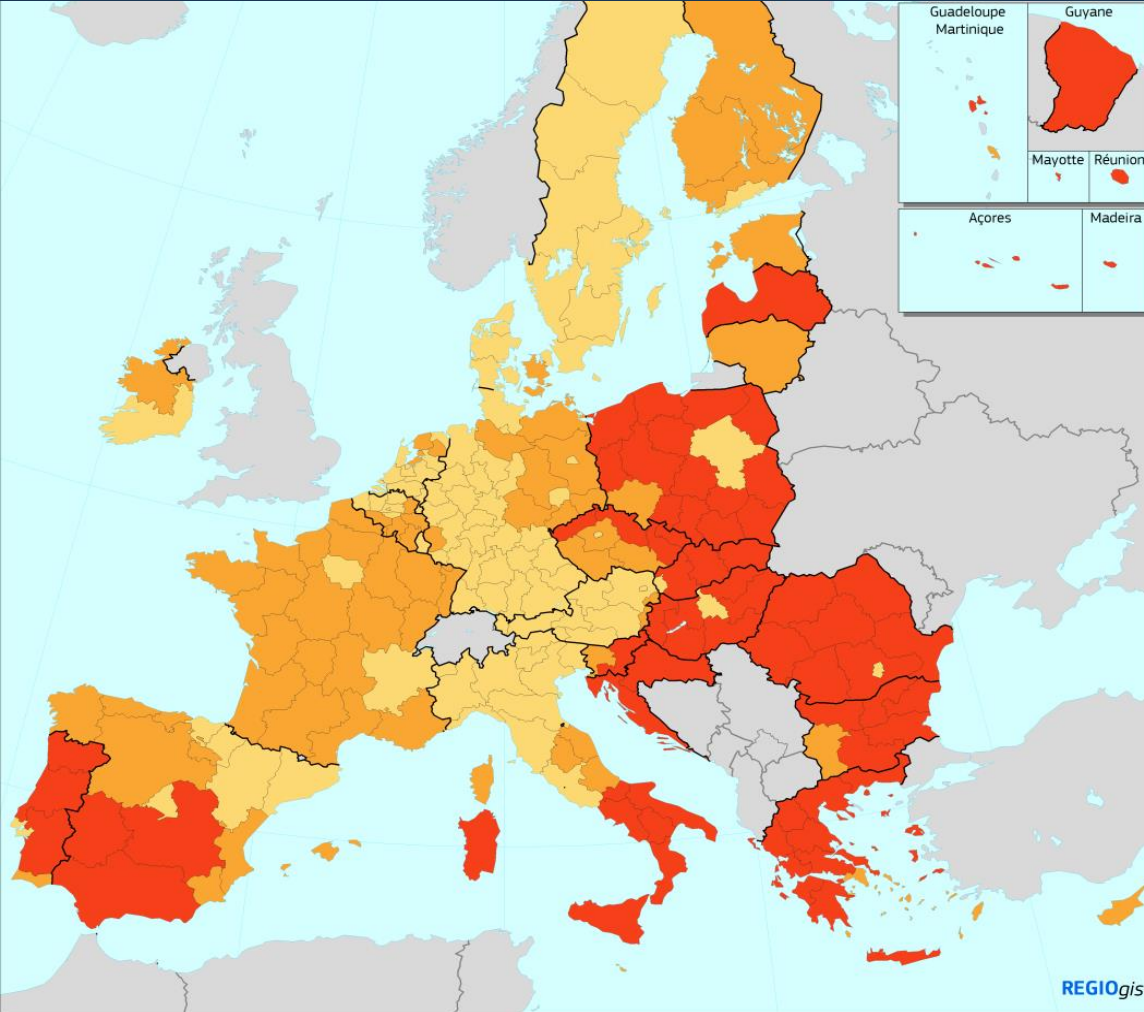
29 maja 2018 r. Komisja Europejska przedstawiła propozycję nowej edycji Polityki Spójności na lata 2021-2027.

Opublikowane zostały projekty rozporządzeń, w tym przede wszystkim:

- Rozporządzenia ogólnego,
- Rozporządzenia w zakresie EFRR,
- Rozporządzenia w zakresie EFS+.

Nowa regionalna mapa kwalifikowalności 2021-2027

GDP/head (PPS) by NUTS2 region, average 2014-2015-2016

Index, EU-27 = 100

- < 75% (less developed regions)
- 75% - 100% (transition regions)
- >= 100% (more developed regions)

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Limit wkładu UE

70%

Regiony słabiej rozwinięte
Regiony najbardziej oddalone
Fundusz Spójności
Interreg

55%

Regiony w okresie przejściowym

40%

Regiony lepiej rozwinięte

Poziom europejski

Cele polityki UE
2021 - 2027

11 celów uproszczono i skonsolidowano do 5

1. Inteligentna Europa (innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza)
2. Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa (w tym transformacja sektora energetycznego, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, dostosowanie do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem)
3. Lepiej połączona Europa (mobilność i łączność TIK)
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (europejski filar praw socjalnych)
5. **Europa bliższa obywatelom (zrównoważony rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatywy lokalne)**

Poziom europejski

Koncentracja tematyczna dla Polski

Alokacja programu	100% EUR	w tym 55% EFRR
		w tym 45% EFS
Koncentracja tematyczna	Cel polityki 1	Przynajmniej 35% z EFRR
	Cel polityki 2	Przynajmniej 30% z EFRR
	Cel polityki 4	Przynajmniej 25% z EFS + na włączenie społeczne
	Cel polityki od 1 do 5	Przynajmniej 6 % na zrównoważony rozwój obszarów miejskich z EFRR

CT 5 Europa bliższa obywatelom – zakres wsparcia

Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i powiązanych usług turystycznych

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki

Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

+ możliwość realizacji projektów w ramach celów 1 – 4 (czyli praktycznie wszystkich) ZIT i CLLD

Najważniejsze zmiany w podejściu do funduszy UE po roku 2020

RPO 2021 - 2027

☐ **Poziom dofinansowania:**

Jest: do 85% k.k. Będzie: do 70% k.k.

☐ **Udział EFRR i EFS:**

Jest: EFRR – 72 %, EFS – 28%,

Będzie: EFRR - 55%, EFS – 45%

☐ **Środki finansowe dla Polski:**

Lata 2014 – 2020: 84 mld €, Lata 2021 - 2027 64,4 mld €

(redukcja o 24 %)

☐ **Redukcja celów** (z 11 do 5) + uproszczenia administracyjne ??

☐ Stosowanie kosztów uproszczonych dla operacji o całkowitym koszcie do 200 tys. €

☐ Kwalifikowalność VAT ??

☐ Koncentracja wsparcia na Celu 1 (35%) i Celu 2 (30%)

Kontekst demograficzny:

- *Szybko starzejące się społeczeństwo;*
- *Kurcząca się populacja;*

Kontekst ekonomiczny:

- *Utrzymujący się wzrost napędzany konsumpcją i inwestycjami publicznymi;*
- *Silny trend spadkowy w inwestycjach prywatnych;*
- *Niski poziom wydajności pracy oraz innowacyjności w sektorze MŚP; Policentryczny wzrost: aby wszystkie regiony mocno się rozwinęły*

Kontekst Społeczny

- *Wysokie bezrobocie;*
- *Wysoki poziom ubóstwa wśród dzieci;*
- *Niski poziom aktywności zawodowej u kobiet;*

Kontekst Środowiskowy

- *Wysoka intensywność energetyki węglowej;*
- *Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza;*
- *Zwiększające się ryzyko efektów zmian klimatycznych (powodzie, susze);*

Poziom europejski

Główne wyzwania terytorialne

Wszystkie regiony zwiększyły swój poziom dobrobytu ale różnice pomiędzy regionami pod względem PKB per capita wzrosły w ciągu ostatnich 6 lat:

- Mazowieckie, Dolnośląskie i Wielkopolskie, zwiększyły swój PKB per capita średnio o 7,7%; natomiast Podlaskie, Podkarpackie i Lubelskie 'tylko' o 3,7%;

Kilka regionów pozostaje napędem dla gospodarki:

- Mazowieckie, Dolnośląskie, Śląskie, Pomorskie, Wielkopolskie przyciągnęły największą liczbę nowych inwestycji, jednocześnie zapewniając stały wzrost wydatków na innowacje i sektor kreatywny;

Polska Wschodnia się przekształca, lecz wolniej niż reszta kraju:

- Pomimo stabilnego rozwoju, 5 regionów pozostaje wśród 20 najbiedniejszych regionów w UE. Brak dużych i średnich firm, niższa wydajność pracy i skromne innowacje w firmach opóźniają proces nadrobienia zaległości. Do tego dochodzi jeszcze depopulacja oraz emigracja ludzi młodych i specjalistów.
- Podobne charakterystyki ma też Kujawsko-Pomorskie oraz Zachodniopomorskie.

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP1: Inteligentna Europa: innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza

- Wsparcie ryzykownych inwestycji MSP w badania i rozwój,
- Wsparcie współpracy między biznesem a nauką;
- Stymulacja rozwoju przedsiębiorczości w ramach inteligentnych specjalizacji, w tym rozwój klastrów;
- Wzmacnianie sieci i współpracy w zakresie badań i innowacji;
- Ułatwienie dostępu do zaawansowanych usług biznesowych
- Wsparcie integracji technologii cyfrowych przez MŚP i administrację publiczną;
- rozwijanie kompetencji w obszarach inteligentnych specjalizacji i innowacji w przedsiębiorstwach oraz instytucjach badawczych

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 1: wyzwania dla Polski (1)

- Umiarkowana innowacyjność gospodarki (9 regionów jako umiarkowanie innowacyjne);
- Niskie wydatki na B+R, z konkretnymi wyzwaniami w inwestycjach prywatnych;
- Nadal aktualne wyzwania związane ze współpracą na poziomie Biznes-Nauka oraz wymiana wiedzy;
- Powoli zmieniający się odbiór wśród firm co do zalet R&D;
- Wdrażanie Inteligentnych Specjalizacji; wyzwanie współpracy (intra-regionalnej, regionalnej, klastrów, międzynarodowej) i nadzoru;
- Niski poziom zaangażowania w sieci badan oraz globalne łańcuchy wartości;

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 1: wyzwania dla Polski (2)

- Wolny wzrost produktywności;
- Poziom korzystania z usług środowiska biznesowego przez firmy nie jest wystarczająco wysoki dla dyfuzji innowacji;
- Wzrost zapotrzebowania na umiejętności podyktowany rozwojem technologicznym; umiejętności wymagane dla potrzeb własnych MiŚP oraz dla transferu technologicznego;
- Mały postęp administracji publicznej przy wdrażaniu e-usług;
- Niskie zainteresowanie MiŚP zmianą modelu biznesowego dzięki technologiom cyfrowym;
- Ograniczony dostęp do pracowników z umiejętnościami potrzebnymi dla technologii cyfrowych

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP2: Europa bardziej ekologiczna i niskoemisyjna

- Termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych wraz z wymianą przestarzałych kotłów węglowych na czystsze źródła energii (wydajne systemy ciepłownicze lub indywidualne kotły);
- Wzrost produkcji energii odnawialnej na małą skalę dzięki wzmocnieniu sieci niskiego i średniego napięcia;
- Dalszy rozwój systemów zbierania i oczyszczania ścieków;
- Wspieranie recyklingu odpadów komunalnych i efektywnego gospodarowania zasobami w małych i średnich przedsiębiorstwach;
- Ochrona i zapobieganie klęskom żywiołowym z priorytetem dla rozwiązań opartych na ekosystemach.

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 2: wyzwania dla Polski (1)

- Wysokie zapotrzebowanie na energię i uzależnienie od węgla;
- Spowolnienie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii;
- Zanieczyszczenie powietrza jako duży problem dla środowiska i bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego: głównym powodem dalej ogrzewanie w domach;
- Większość domów jest niedocieplona – nie tylko wysoka emisja CO₂ ale również ubóstwo energetyczne
- Wiele obszarów bez dostępu do sieci gazowej

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 2: wyzwania dla Polski (2)

- Wyzwania związane ze zmianą klimatu coraz bardziej kosztowne dla gospodarki; powodzie (także w aglomeracjach miejskich po dużych opadach), susze, ekstremalnie wysokie temperatury, silny wiatr;
- Trwające trudności z wdrożeniem Dyrektywy Wodnej;
- Duża rozbieżności z Urban Waste Water Treatment Directive – ryzyko kar;
- Zbyt wolny postęp w selekcji odpadów; duże problemy z egzekwowaniem prawa o zarządzaniu odpadami;
- Wysoka bioróżnorodność lecz zbyt mało działań i inwestycji dla jej zachowania;

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP3: Lepiej połączona Europa – mobilność oraz regionalne sieci informacyjne i komunikacyjne

- **zrównoważona mobilność intermodalna obejmująca sieć TEN-T i połączenia transgraniczne:**

Priorytety to: wyeliminowanie luk w kolejowej sieci TEN-T; przejście od transportu drogowego do kolejowego i innych zrównoważonych środków transportu; poprawa dostępności transportu publicznego na obszarach peryferyjnych, wiejskich i transgranicznych; poprawa jego bezpieczeństwa.

- **zrównoważona multimodalna mobilność miejska**

Priorytety to: zintegrowany, niskoemisyjny i bezpieczny transport publiczny, w tym poprawa połączeń miast z ich strefami dojazdu.

- **poprawa łączności cyfrowej**

Priorytety to: uruchomienie ultraszybkich sieci szerokopasmowych na obszarach, gdzie występują tzw. białe plamy.

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 3: wyzwania dla Polski (1)

Transport drogowy

- Obszary bez połączeń komunikacyjnych w Polsce Południowej i Wschodniej;

Transport Kolejowy

- Mały współczynnik udziału transportu kolejowego w transporcie towarowym;
- Opóźnienia z wdrażaniem projektów;
- Ograniczenia w zarządzaniu infrastrukturą kolejową;

Regionalny Transport Publiczny

- Niska dostępność obszarów wiejskich do transportu publicznego;

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 3: wyzwania dla Polski (2)

Transport Miejski

- Brak integracji transportu miejskiego w ramach Miejskich Obszarów Funkcjonalnych
- Niski poziom połączeni między centrami miast a strefami przesiadkowymi
- Transport wysokoemisyjny
- Brak integracji w ramach planowania przestrzennego

ICT (Technologie Informacyjno - Komunikacyjne)

- Rosnące zapotrzebowanie na szybki Internet
- Brak podłączenia dla ultra-szybkiego (powyżej 100 bps) Internetu poza wielkimi miastami

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

- Poprawa dostępności i skuteczności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej,
- Dostęp do kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz poprawy ich jakości, skuteczności i adekwatności do potrzeb rynku pracy,
- Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji, w szczególności w odniesieniu do dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej,
- Dostęp do zatrudnienia, w szczególności w przypadku osób długotrwale bezrobotnych, a także osób nieaktywnych zawodowo, zwiększenie udziału kobiet w rynku pracy.

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 4: wyzwania dla Polski (1)

Rynek Pracy

- Niski odsetek kobiet aktywnych na rynku pracy, starsi pracownicy, osoby niepełnosprawne i o niskich kwalifikacjach;
- Niedobór wykwalifikowanych pracowników;

Edukacja

- Braki na wczesnym poziomie edukacji oraz w infrastrukturze i usługach;
- Niski poziom przystosowania do nauki w klasach dla osób z niepełnosprawnościami;
- Nieefektywny system 'nauki poprzez prace' dla uczniów w obszarze VET;
- Ogólnie niski poziom nauczania wyższego i wytwarzania wiedzy poprzez badania;
- Niski odsetek dorosłych w procesie nauki (Life Long Learning);

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 4: wyzwania dla Polski (2)

Włączenie Społeczne

- Brak kompleksowego i efektywnego podejścia dla aktywnego włączania osób wymagających opieki przy wsparciu zintegrowanej pomocy społecznej;
- Niskorozwinięty system usług służących wspólnocie oraz zinstytucjonalizowanej opieki nad osobami niepełnosprawnymi, dziećmi bez rodziców oraz osobami starszymi;

Zdrowie

- Opieka zdrowotna dalej w zbyt dużym stopniu oparta na szpitalach, opieka pierwszego kontaktu i opieka poza szpitalna pozostają niedostatecznie nierozwinięte;
- Niewystarczające działania na rzecz profilaktyki i wczesnego diagnozowania oraz niska jakość opieki;
- Braki kadrowe wśród wielu specjalności w ramach zawodów medycznych;
- Fragmentaryczne podejście do opieki długoterminowej, świadczona jest głównie nieformalnie przez członków rodziny;
- Mapy potrzeb w służbie zdrowia nie są jeszcze efektywnym narzędziem dla podejmowania decyzji inwestycyjnych;

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP5: Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych

Zintegrowany rozwój obszarów miejskich i wiejskich oraz wzmocnienie zdolności administracyjnych władz lokalnych, poprzez:

- Wzmocnienie obszarów metropolitalnych jako siła napędowa wzrostu,
- Przeciwdziałanie skutkom niekontrolowanego rozrastania się miast,
- Społeczno - gospodarcza rewitalizacja obszarów podupadających,
- Wzmocnienie powiązania pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi,
- Łagodzenie skutków zmian demograficznych i ubóstwa, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 5: wyzwania dla Polski (1)

Rozbieżności stają się widoczne na poziomie lokalnym poprzez duże podziały między obszarami miejskim a obszarami wiejskimi:

- W 5 regionach – Lubelskie, Podlaskie, Warmińsko-Mazurskie, Mazowieckie i Zachodniopomorskie jest największa koncentracja (2/3) zmarginalizowanych społeczności. Problemy socjo-ekonomiczne dotyczą również miejscowo Kujawsko-Pomorskie;
- Obszary Metropolitalne zapewniają ¼ zatrudnienia generując przy tym prawie połowe krajowego PKB;
- Miasta spoza kręgu 5 najszybciej się rozwijających nie przejmują swojej funkcji. Dawne stolicy wojewódzkie oraz miasta przemysłowe (dawne rejony górnicze) zostają dotknięte głównie wysokim bezrobociem i słabnącym kapitałem społecznym (wczesne wyjście z systemu edukacji, niższy odsetek dzieci w przedszkolach);
- Jakość życia w miastach spada: duże potrzeby rewitalizacyjne, rozrastanie się miast, zanieczyszczenie powietrza, transport publiczny;

CELE POLITYKI spójności na lata 2021–2027

CP 5: wyzwania dla Polski (2)

- Obszary wiejskie oddalone od miast oraz posiadające duży odsetek nieczynnych podmiotów przemysłu wytwórczego pozostają w tyle. Skrajne ubóstwo i starzejące się społeczeństwo pozostają główną charakterystyką.
- Obszary metropolitalne muszą dalej pełnić swoją rolę napędzających wzrost i innowacje;
- W porównaniu do Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, obszary metropolitalne, średnie i małe miasta, wykazują się brakiem możliwości wdrażania i koordynowania usług publicznych takich jak transport, szkolnictwo czy opieka zdrowotna;
- Wiele terenów przechodzi przez przemysłową i demograficzną przemianę;
- **Potrzeba budowania wspólnoty i umacniania społeczeństwa obywatelskiego;**

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 (lipiec 2019)

Wymiar terytorialny

Projektowane w ramach CP5 działania i ich system wdrażania będą służyły wsparciu priorytetowych obszarów strategicznej interwencji (OSI) tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Zgodnie z realizacją podejścia terytorialnego działania w ramach Celu 5 będą wynikały z oddolnie zaprojektowanych zintegrowanych strategii, zawierających wiązki/pakiety projektów. W ten sposób działania projektowane w ramach CP5 będą umożliwiać realizację interwencji integrujących różne dziedziny, projektów miękkich i twardych oraz wymagających współpracy międzysektorowej instytucji publicznych, a także eksperymentalnych rozwiązań, które służą osiągnięciu celów strategii rozwoju na poziomie lokalnym.

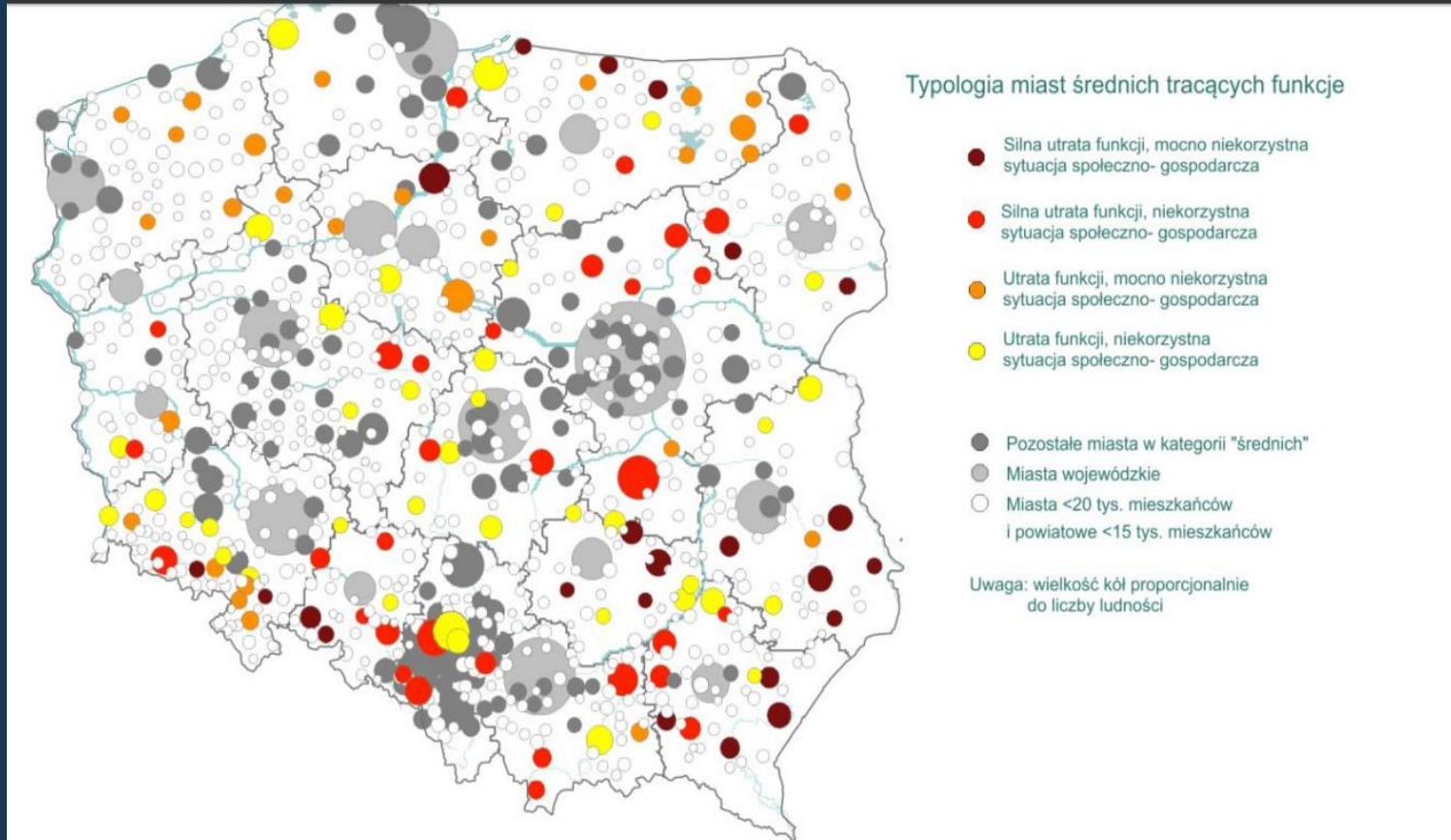
Poziom krajowy

Przejdzie z modelu wspierania silnych ośrodków wojewódzkich, które mają się stać się lokomotywami rozwoju do modelu wspierania obszarów mających problemy gospodarcze i społeczne (średnie miasta i obszary zmarginalizowane). KSRR wprowadza nowe instrumenty takie, jak **Kontrakt Programowy, Sektorowy** lub **Porozumienia terytorialne**

Przyjęta przez Radę Ministrów w dn. 17 września 2019 r.

Poziom krajowy – miasta średnie tracące funkcje

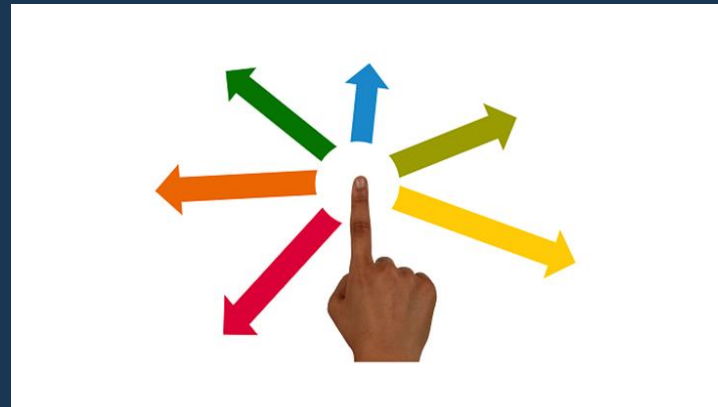

Zalecenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego dla samorządów

„Przygotowanie strategii rozwoju ponadlokalnego zawierającej wiązki uzupełniających się projektów”

„Uczestniczenie w sieciach współpracy między samorządami i upowszechnianie dobrych praktyk”

„Budowanie tożsamości społeczności obszaru powiązanego funkcjonalnie, z wykorzystaniem narzędzi partycypacji (na etapie prac nad strategią, jak też przy wyborze inwestycji do realizacji)”

„Wdrażanie polityki rozwoju w sposób zintegrowany z wykorzystaniem narzędzi oferowanych przez programy krajowe i regionalne”

„Animowanie i wsparcie współpracy między samorządem, partnerami społecznymi, mieszkańcami, przedsiębiorcami”

Poziom regionalny – aktualizacje dokumentów + nowe dokumenty

Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego

Ważne są potencjał oraz polityka i zamierzenia rozwojowe najważniejszych miast regionu, w tym szczególnie Lublina oraz miast subregionalnych takich jak Zamość, Biała Podlaska, Chełm, Puławy

Wypracowanie zakresu wsparcia z poziomu regionalnego dla krajowych obszarów strategicznej interwencji (OSI), komplementarnego w stosunku do interwencji w krajowych strategiach rozwoju, dotyczących miast średnich tracących funkcje społeczno- gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją

OSI - Miasta subregionalne – weryfikacja priorytetów rozwojowych w kontekście regionalnej, krajowej i europejskiej polityki rozwoju, – doprecyzowanie zakresu interwencji w kontekście działań Samorządu Województwa Lubelskiego i poziomu rządowego , – rozważenie możliwości włączenia miast pretendujących do pełnienia funkcji subregionalnych w OSI - Miasta subregionalne

ustanowienie nowego OSI regionalnego dla którego potencjałem rozwojowym będzie działalność logistyczna i transportowa w obszarach kształtujących się korytarzy transportowych i ciągów komunikacyjnych (np. drogowych S19 - Via Carpatia, A2, S17, kolejowego Lublin-Zamość w kierunku Lwowa oraz innych). Dynamika rozwoju w sektorze transportu i gospodarki magazynowej, a także realizowane działania, których efektem będzie wykrystalizowanie ważnych europejskich korytarzy transportowych na terenie województwa lubelskiego, wskazują nowe możliwości terytorialnego ukierunkowania wsparcia rozwoju regionalnego.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – perspektywa 2020+

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne po 2020 r. – uwarunkowania

- Strategia terytorialna (strategia ZIT) zawiera inwestycje finansowane z więcej niż jednego funduszu (bez wskazania konkretnych funduszy), z więcej niż jednego programu operacyjnego lub z więcej niż jednej osi priorytetowej programu operacyjnego, można objąć ją ww. instrumentem;
- Strategie ZIT są przygotowywane na odpowiedzialność odpowiednich władz miejskich, lokalnych, terytorialnych;
- Rezygnacja z obowiązku desygnowania władz miejskich jako IP. Jeżeli strategia ZIT nie będzie zawierała listy projektów odpowiednie władze terytorialne muszą być odpowiedzialne za wybór lub udział w wyborze projektów;
- W przypadku gdy zakres zadań wychodzi ponad wybór lub udział w wyborze projektów, konieczne będzie desygnowanie władz miejskich jako IP.

